

**Preek Oudjaarsavond 31 december 2020 –
Oude Dorpskerk Bunnik**
voorganger: ds. Coen Constandse
Tekst: Psalm 90

Protestantse Gemeente
Bunnik

Gemeente,

Het is eigenlijk heel bijzonder: dat de bijbel, dat Gods Woord gebeden bevat. Dus niet alleen maar woorden van God, maar ook woorden om mee tot God te komen. Ook in alle aardsheid, heftigheid, menselijkheid – soms ook zo dat we er moeite mee hebben. Want soms gaat het over wraak en geweld. En zoals nu, gaat het over toorn en woede. En over de nietigheid en de zondigheid van de mens. Het maakt je eerder somber dan opgewekt.

[De vertaling maakt ook nogal uit. De NBV en de Bijbel in Gewone Taal vertalen mn. vs. 5 wel erg vrij, waardoor het nog harder klinkt. In het Hebreeuws staat er: 'U spoelt hen weg', en dan kan het gaan over de mensenkinderen (vs 3) maar ook over de duizend jaar of de dag van gisteren (vs 4). Er staat in elk geval niet 'ons'. En 'U maakt zomaar een eind aan ons leven', zoals de BGT vertaalt, dat lijkt mij op z'n zachtst gezegd een heel vrije interpretatie. Alsof God willekeurig en grillig ('zomaar') mensen laat sterven. Dat staat er niet zo rechtstreeks. Mijn indruk is dat het hier in vs 4-6 in de eerste plaats over de tijd gaat, die vluchtig is en waar de Eeuwige God boven en buiten staat, maar waar de mens in leeft en onderdeel van is. Vanaf vs 7 gaat het wel duidelijk over de mens. En daar staat wel 'ons'.]

Misschien bent u er wel door afgehaakt. Die toornende, woedende God. Wat moet je daarmee?

Ik hoop dat u toch nog even inhaakt. Ik wees u al op een wending, een keerpunt in de Psalm.

Hoe dan ook, deze Psalm leek me bijzonder te passen op de oudjaarsavond van dit jaar. Want het was een jaar waarin wij met vergankelijkheid en vluchtigheid te maken hebben gekregen, met de kwetsbaarheid van de mens, van ons lichaam, maar ook van onze maatschappij. We zien uit, we hopen op een nieuw jaar waarin dat anders zal zijn. Daar kunnen, daar zullen we ook om bidden.

Maar deze Psalm legt ons een ander gebed in de mond. De Psalm is veel spannender. Rijker. Een gebed waarmee we het nieuwe jaar in kunnen.

Maar dat begint bij de toorn, de woede van God. Dat is natuurlijk een bijbels gegeven. Daar kunnen we niet omheen. We moeten daar omzichtig over spreken. De psalm zegt zelf: wie kent de kracht van die woede? Wij kunnen die toorn – of de straf van God – nooit zomaar aanwijzen. (Het is ook in het afgelopen jaar met de pandemie gebeurd, dat dat een straf zou zijn.) Wij kunnen Gods wegen niet nagaan, en kunnen dus ook niet links en rechts aanwijzen waar God al dan niet gestraft zou hebben. Zo komen we er niet.

Ik denk dat we bij onszelf moeten beginnen. Dan eerst nog niet bij onze zonden. Maar bij onze eigen woede. Waar zijn wij kwaad over? Wat maakt ons kwaad? Of anders gezegd: wat zit ons dwars? In de wereld. Maar op deze avond, deze tijd van het jaar is het goed om in de eerste plaats naar jezelf te kijken. Waar maak je je kwaad over bij jezelf? Of – als u niet zo driftig of temperamentvol bent, of een ander temperament heeft: wat zit u dwars, waar loopt u tegenaan? Waarin schiet je tekort, misschien wel steeds opnieuw? Misschien wel een leven lang. Of misschien in het bijzonder dit jaar.

Ik denk dat dat een belangrijke vraag is. Om dat bij jezelf na te gaan, om dat toe te laten.

Dat geeft ons ook een opening om over de woede van God na te denken. Heeft Hij reden tot woede? In de wereld? En misschien ook wel: ten opzichte van ons?

God in de bijbel is in elk geval wel temperamentvol, vol heftigheid en hartstocht ... en daar hoort woede bij. En oordeel. Dat is een heilige God, eeuwig en hoog verheven. Waar je je als mens klein voor voelt. Het lijkt ons bij die vergankelijkheid te willen bepalen. 'Leer ons zo onze dagen te tellen, dat we een wijs hart krijgen.' Het lijkt een lesje nederigheid. Van de eeuwige God tegenover de kleine mens. Een mens die alleen maar moet buigen voor een heilige God.

Maar dat is helemaal niet zo een nederige wijsheid. Of een bittere wijsheid dat het leven in de tijd ook niet zoveel voorstelt.

Want daar begint de omkering in de Psalm. Daar begint het vragen aan God, leer ons onze dagen te tellen, dat ons hart wijs wordt.

Hoe gaat het dan verder, met dat wijze hart? Niet: buig en belijd je zonden. Nee: keer om God. Het waagt het te vragen, te roepen dat God verandert. Ontferm U, troost ons! Blijf niet die hoge, eeuwige God! Kom bij ons in de tijd. Daar staat dan ook de naam van God, van het verbond, JHWH, Ik ben, ik zal er zijn.

[In het begin van de Psalm is er enkel sprake van God, dat is meer de machtige, verre God. Hij wordt wel 'Heer' genoemd, maar daar staat niet zijn bijzondere Naam, waarmee Hij zich aan Mozes openbaarde.]

Laat ons niet denken in de ochtend: God, weer een dag ... zinloos, leeg. Nee, laat de ochtend, laat morgenochtend vol zijn van Uw liefde, doe ons Uw trouw ervaren. Laat ons zien en merken dat U er bent. Laat ons leven niet zomaar wegglijden en vervliegen, ons werk als niets zijn.

Wij zijn toch uw dienaars?

[Want ook dat staat hier dan opeens. In het begin van de Psalm gaat het over 'mensenkinderen', 'kinderen van Adam'. Dat heeft iets van de schepping, van Genesis 3, van het terugkeren tot stof. Dat de mens dienaar, medewerker van God is – zelfs kind, zoon of dochter – dat is meer iets van het verbond (al sluit het wel aan bij de gedachte uit Genesis 1:26v. dat de mens 'beeld van God' is. Ook dat sluit wel aan bij de gedachte dat dit een gebed van Mozes is – de man Gods die een sleutelrol vervult bij de verbondssluiting. Hij is ook degene die pleit voor het volk, na het gouden kalf. Daar doet dit gebed wel aan denken. De woede van de heilige God over de zonde. En Mozes die God heel vrijmoedig aanspreekt.]

Bevestig ons werk, laat er iets van blijven.

Dat er psalmen en gebeden in de bijbel staan, spreekt ervan dat God gezocht wil worden, gebeden, gedankt en geprezen maar ook bevraagd.

Het spreekt ervan dat deze eeuwige God bij ons wil zijn in de tijd, in onze dagen – met ons en meer dan ons woedend en werkend aan liefde, aan gerechtigheid, dat wij tot ons recht komen.

Leer ons onze dagen te tellen, dat we een wijs hart krijgen, een gelovend, dankend, biddend hart – ook in het nieuwe jaar.

Amen.